

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondse-
dés milliméter soronkint
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélse-
res egységárral számítja-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknek az álláske-
reslet és kínálat rovata-
rővid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A cserkéreg termeléséről és értékesítéséről. (Wellibil Károly.)
Csemetekertek zöldtrágyázása. (L—1.)
A hadbavonult kincstári erdészeti altisztekről.
A hivatásos vadász fegyvere. (Schneider Árpád.)
Levél a szerkesztőhöz. (Pausinger Károly.)
A méhek czukorral való etetése. (Ignác Sándor.)
Gazdasági tanácsadó: Kevésbé ismert baromfielések. (Baszel Elek.) — Tiszta méz nyérése. — Fácánokat pusztító ragadozók irtása. (Gy. K.) — Bélbajok állatállományunkban.
Különfélék: Kiténtetések. — Wallandt Frigyes nyugalmazott m. kir. főerdőr ünnepése. — Eltűnt erdőőr. — Halálozás. — Nyugdíjbiztosítás. — Szabadságolások a katonaságnál. — Szörme-árak. — Ruhák vízhatlanítása. (L. L.) — Ajtóknak nyikorgása. (L. L.) — Vércsók eltávolítása fehéremüről. (L. L.) — A világ legnagyobb juhnyája és legnagyobb baromfi-tenyésztő városa.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Gyermekálmom. (Pakots József.)

A cserkéreg termeléséről és értékesítéséről.

Irta: Wellibil Károly, jószágigazgató.

A hazai tölgyesek hasznosításának egyik, különösen a közép- és kisbirtokosok körében kedvelt módja a cserkéreg-termelés. Az a meggyőződés, hogy termékenyebb talajon, rövid forduló mellett is lehet nagyobb gondozás és költség nélkül az erdőt üzemben tartani, sok erdőtulajdonost arra birt, hogy tölgyeseiket ily módon jövedelmeztesse. Megfelelő talajon, szorgos kezelés, utánpótlás és kimelés mellett ott, a hol a tűzifát is könnyen és jól lehet értékesíteni, ez a gazdálkodás teljesen indokolt; nem tagadható azonban, hogy a legtöbb esetben, a dús jövedelem bevétele után a letarolt erdőt a természetre bízták, minek következménye az lett, hogy a nemes tölgyet kiszorította a nyír, a nyár, rakottya és az avar és a talaj elszegényedett; de a tulajdonos vigasztalódott azzal, hogy kapott pénzt, a mellyel esetleg segített magán és nem kellett bevárnia azt a még távolosó időpontot, melyben a tölgy mint szálerdő is eléri a vágatási kort.

A cserzőanyagok értéke és kelendősége sok válságon ment keresztül; a cserkéreg ára a túltermelés és a

fenyegető vegyi cserzési mód hatása alatt hanyatlott; a vegyi cserzés be nem válván, később az árak ismét felszöktek és volt idő, a midőn inkább a nagy kedveltségnek és kelendőségnek örvendett hántolt tölgyfa értéke birta reá a birtokosokat a cserhántásra. Ismerek esetet, hogy az Erdélyszéli vármegyékben a termelőnek ingyen adták a kérget és még fizettek méterenkint 40—50 fillért, hogy lehántotta azt.

A háború kitörésével a cserzőanyagok egyszerre ismét nagyon keresettek lettek és árak rendkívüli arányban felszökött; szövetségesünk, Németország, a hová kivitelünk tetemes volt, követelte a kötések lebonyolítását és azonnal beszüntette a kivitelt; valoneát, quebrachót behozni többé nem volt módunkban, bór-gyáraink tehát megakadtak és miután a hadseregnek mindennemű bóranyagra feltétlen szüksége volt, a kormány a kereskedők túlkapásainak a cserzőanyagok árának maximálásával gátat vetett, a földmivelésügyi miniszterium pedig az erdőbirtokosokat felszólította, hogy az erdeikben termelhető lúcz- és tölgykéregre fordítsanak figyelmet, sőt megengedte még azt is, hogy ebből a szempontból üzemtervektől eltérőleg hasznosíthassák erdeiket.

Nálunk azonban rendeleteket ritkán olvas és tanulmányoz a nagyközönség és ezért talán időszerű és nemzetgazdaságilag indokolt, a gazdasági és erdészeti szakértőket nélkülöző birtokosokat felvilágosítani, hogy ma mily alkalom nyílt arra, hogy fiatal tölgyсарjerdeiket jól értékesítsék. Igaz, hogy ma különös körülményekkel kell számolni, hogy kevés a munkás és még kevesebb a fuvaros, drága az élelem, tehát nehéz elegendő favágót és fuvarost szerezeni; mindez megapasztja a vállalkozási kedvet, de ezeket a nagy akadályokat is sikerül áthidalni annak, a ki a kormányrendeletekben lefektetett kedvezményeket a hadtápkörületeken kívül lévő hadkötelesek szabadságolását, hadifoglyok kieszközölését érvényesíteni tudja. A múlt 1915. évben is megvoltak már ezek a nehézségek és mégis sikerült számos helyen cserkéregből nagy mennyiségeket termelni és leszállítani.

A különben ma már általánosan ismert eljárás a cserkéregtermelésnél a következő: A nedvkeringés beállta után, rendszeren április hó második felében a

termelő levágattatja a tölgyfákat, a faegyedeket a szokásos egy méter hosszú darabokra fűrészelteti és az egyes dorongokról kanalas kések segítségével lehámoztatja, lenyúztatja a kérget. Az ily módon nyert kéregdarabokat farudakból rögtönzött állványok mellé kell felállítani oly formán, hogy a levegő érje és az esetleges csapadék a kéreg külső részén lecsuroghasson. Egy-két napi száradás után az ekkép légszáritott kérget összegyűjtjük és zsineggel vagy dróttal egy méter kerületű csomókba összekötjük és ily alakban szállítható, de egyszersmind kereskedelemképes is.

A visszamaradt kéregmentes fát, rendes méterrakatokba, többnyire 125 cm. magasságban rakják és rendszeresen az ily 25 cm. aszréteggel vagy felülmétettel bíró ürméterrakat, a melyről átlag 92—95 kgr kéreg jött le, képezi az adás-vétel egységét.

Kedvező időjárást feltéve, egy munkás naponként legalább egy ürméter fát bir feldolgozni.

Még általánosságban is nehéz megállapítani, hogy mi az erdei termékek értéke, a termelés helyszínén mit ér egy méter tűzifa, mit ér a lekerült kéreg; annyira függ ez a helyi körülményektől: hol van és hogyan fekszik a termelőhely? hány éves az állomány? mily terepen áll? mely távolságra van a legközelebbi vasuti vagy gőzhajózási állomástól? mily úton kell közlekedni? stb. Az alábbi adatoknak tehát csak tájékoztató rendeltetése lehet. Az állomástól mintegy 12—15 km. távol eső 16—18 éves erdőben a termelési és szállítási költségek ma körülbelül a következő határok között mozognak: egy 125 cm. magas méterrakathoz szükséges fatömeg levágása, feldarabolása, a kéreg lehántása, szárító-

állványra helyezése és a méterrakat felállítása	6.— — 8.— K
a kéreg összehordása, takarók, kötőzsinig kéregkötözés költsége ürméterrakint	4.— — 4.— „
útjavítás, a kéreg elszállítása az állomásig, beraktározás, mérlegdíj, felügyelet az erdőn és a gyűjtőtelepen	4.— — 5.— „
összes költség	14.— — 17.— K

A vevő vagy vállalkozó kap egy q. légszáraz kéregért a maximális 30 K ár mellett, 125 cm. magas méterbe kirakott fa után, 92 kgr-al számítva	27.60 K-t,
a hántolt fa az erdőn, tekintve a mai magas árakat és nagy keresletet, megér 125 cm. magas, ürméterrakint 5—10 K-t, átlag	7.50 „
a vevő összes bevétele tehát	35.10 K,

levonva a fent kimutatott előállítási és kezelési költségeket, maradna a fa és kéreg javára 21.10 — 18.10 K.

Most számításba kell venni, hogy a vevő a kéreg és fa árának nagy részét legjobb esetben csak 6—12 hónappal későbbben kapja meg, míg az eladó igényeit, továbbá a vágatási, szállítási és kezelési költségeit előlegesen kell kifizetni, tehát számítani kell a befektetés kamatait, tekintetbe kell venni a kockázatot, a munka alatt beállható kedvezőtlen időjárást, az ebből

TÁRCZA.

A gyermekálm.

Irta: Pakots József.

Az internátusi felügyelő tanár belépett a tanulóterembe s a fiúk felálltak asztalaik mellől.

— Itt a posta! — mondta a tanár olyan hangon, mintha egy századot vezényelne és megállva a terem közepén, sorban leolvasta a neveket a levelekről.

— Krajcsik Imre! Itt a leveled! De ird meg az anyádnak, hogy még nem vagy nagyságos, csak t. cz.!

— Igenis, — szepegte egy rövidnadrágos szőke, szögletes fejű gyerek és kilépett az asztala mellől.

A tanár más levelet silabizált.

— Löwinger Jenő!

Itt nem volt semmi baj s a vörös Löwinger szó nélkül jutott hozzá a leveléhez.

— Lehoczky, Bartos, Grün, Hámori!

A fiúk egymásután jelentkeztek a levelekért.

Most egyszerre csak gúnyosan csendült meg a tanár hangja:

— Mészáros Zoltán úr!

Az úr szót megnyomta, irónikusan kiélezte s köz-

ben kellemetlen mosolylyal mustrálgatott kezében egy levelet.

Az egyik sarokasztalnál felállt egy halovány, nyulánk fiú. Nagy diák volt már, a felsőbb osztályokat járta s az arcából és szeméből értelem, szellem és önérték sugárzott ki. Ebben a korban a legönérzetesebb az ember.

— Mészáros! — csattant most föl még élesebben a tanár hangja. — Micsoda levél ez már megint?

A fiú a dacz némi árnyalatával felelte:

— Nem tudhatom, a míg nem láttam.

A tanár felszisszent:

— Lám, maga még felesel is. Ez a levél női írás. Már nem első ízben kap hasonló írású levelet. A legutóbbi alkalommal is megmondtam, hogy elég legyen belőle. Nem tűröm!

A fiúnak kigyúlt az arca és elszántan nézett farkasszemet a tanárral.

Ettől a nézéstől a felügyelő tanár még nagyobb indulatba jött, pulykavörös lett és szinte toporzékolt. Kicsiny, alacsony emberke volt, már nem egészen fiatal, a ki nagy keservek és nélkülözések árán vergődött idáig s a sok nyomorúság és elszenvedett sérelem, a mely az emberek részéről érte, embergyűlölővé és rosszulindulatúvá tette.

a kezelésnél következhető késedelmes-séget és azon körülményt, hogy esetleg kénytelen lesz a kéreg egy részét a maximális áron alul értékesíteni, végre a vállalkozó által elérendő vállalati nyereséget, melyek javára legalább 20%-ot igényel, vagyis — — — — — 4.22 — 3.62 K és ekkép maradna a fa és kéreg értékének fejében az eladó javára — — — — — 16.88 — 14.48 K vagyis kerek számban 14.50—17.— K, a mi az eddig elért árak több mint kétszeresét jelenti.

A min't már fentebb említettem, ezek az adatok átlagosak, kedvezőbb viszonyok behatása alatt növekednek, silányabb körülmények következtében apadnak, tény azonban, hogy Pest- és Nógrádmegyében a Duna melletti vidéken már történtek eladások, melyeknél a fáért és kéregért ürméterenkint 20—22 K-t fizetett a vevő, távolabbi vidéken egy méter fa utáni kéregért (csak a kéregért) 5—8 K-t fizettek tövön, a mi a fenti felállítás helyességét igazolja.

Sok birtokos előre akarja tudni, hogy mit kap az erdejéért; kiknek nincsen módjukban a munkát ellenőrizni, vagy a kik nem bíznak a számításokban, ezek eddig is többnyire kellemesebbnek tartották az eladást a területesség alapján és megelégedtek egy kat. hold területen termelhető faért és kéregért elért 100—200 koronával. Ezeknek figyelembe kell venni, hogy esetleg a vevő is többet kockáztat és ennek következtében ajánlatánál a termeléssel felmerülő kockázatot be fogja számítani. Mindamellet feltehető, hogy középminőségű talajon felnőtt, jól kezelt, teljes záródással bíró 18—20

éves tölgyes mintegy 24 fenti méretekkel bíró ürmétert ad és hogy ennek következtében az eladó bátran követelhet egy katasztrális hold erdő után 300—400 koronát.

Reméljük, hogy ezek a tájékoztató soraink minél több erdőbirtokosnak és erdőgazdának javára fognak szolgálni!

Csemetekertek zöldtrágyázása.

Mutasd meg a csemetekertetet s megmondom, hogy jó erdész vagy-e; mert erdőt kihasználni és értékesíteni — bár ezekhez is tudás, tapasztalat és okosság szükséges — minden fakereskedő tud, de kifogástalan eredménnyel erdőt telepíteni és felnevelni, csak jó erdész képes. Már pedig az eredményes erdőtelepítésnek és felnevelésnek első és elengedhetetlen feltétele: erőteljes csemetéknek a nevelése, a mi ismét csak erőteljes, jó táplálóerőben levő talajban sikerülhet. Kevesen vagyunk azonban abban a szerencsés helyzetben, hogy csemetekertjeinket rendszeresen istállótrágyával trágyázhassuk, részint azért, mert az istállótrágya beszerzése a legnagyobb nehézségekbe ütközik, részint azért, mert a hegyekbe való felszállítása aránytalanul sokba kerül. Az istállótrágyával való trágyázást kifogástalanul pótolja a zöldtrágyázás; hiszen az istállótrágya sem egyéb, mint az állatok gyomrán átment takarmány s ha a takarmányt a földbe ássuk, talajunkat ép úgy erősítjük, mint az istállótrágyával; a talajban elkorhadó takarmány ép úgy humussá válik s a talajt ép úgy melegíti s porhanyítja mint az istállótrágya. Sőt a műtrágyázással kapcsolatos zöldtrágyázás véleményem és tapasztalatom szerint jobb,

És ez az ember idekerült fiatal lelkek órének, nevelőjének.

Ordítózni kezdett:

— Mit bámul úgy? Még kihívóan is viselkedik! Na várjon! A levelét nem kapja meg. Érti? Átadom az igazgató úrnak. Majd ő intézkedni fog. A viselkedését pedig szintén be fogom jelenteni. Hadd tudja meg, hogy kivel van dolga, kire pazarolja a jóságát, kit helyezett itt el alapítványos helyen! Hiszen maga megrontja az internátus erkölceit. Levelezést folytat mindenféle nőszemélyekkel...

A halvány, nyulánk fiú az utolsó szavaknál egyszerre kiugrott az asztala mellől.

— Tanár úr! Elég legyen, mert...

Rikácsolt a hangja, az arca elkékült és a szemében fenyegető tűz égett.

A felügyelő tanár — Borz Péternek hívták — önkénytelenül hátrafelé lépett és a karját védőleg tartotta maga elé.

A fiú ott állt az asztal előtt és egész testében remegett.

A tanár felocsudott meglepetéséből. A váratlan esemény visszaadta hidegvérét. Az arcát valósággal eltorzította a hideg kegyetlenség, a mint fojtott, elfulladt hangon mondta a fiúnak:

— Nagyon jól van, Mészáros Zoltán úr! Maga kezét emelt a tanárára. Jól van. Az esetet bejelentjük az igazgatónak és a tanári konferenciának! Meglátjuk, mi lesz a véleményük róla!

A fiú levelét zsebre tette, a többi levelet pedig oda dobta az egyik asztalra és rárivallt az elképedt gyerekekre:

— Mindenki válaszssa ki a magáét!

Azzal sarkon fordult és bement a szobájába. Az ajtót becsapta maga után.

A Mészáros- eset nagy izgalmat keltett az intézetben. A vétség súlyos volt s a tanári konferencia összeült itélelhozatalra.

Borz Péter tacitusi ékességgel adta elő az esetet. A tanárok meg voltak döbbenve. A bűnöst a lelkük mélyén mindnyájan sajnálták, mert igen kiváló, derék, szorgalmas fiúnak ismerték. De hát a dolgon alig lehetett segíteni. A fiú a többi növendék előtt ragadtatta el magát ennyire, a vétséget tehát meg kell torolni, különben vége a tanári tekintélynek.

A tanári konferencia határozata úgy szólt, hogy a fiút ki kellene csapni az intézetből. De tekintettel eddigi jó viseletére, szorgalmára és jövőjére, ettől a szigorú büntetéstől elállanak. Ellenben az év hátralevő részére intézeti fogságot kap, nem szabad az intézet

mint a falusi gazdától vásárolt, rosszul kezelt, eső által kilugzott istállótrágyával való trágyázás.

Zöldtrágyául pillangós virágú takarmánynövényeket választunk, mert ezek a gyökereiken élő paraziták működése útján, a legdrágább növénytrágyát, a nitrogént a levegőből gyűjtik a talajba. Mivel pedig csemetekertjeinkben az ugartáblákat csak egy évig pihentetjük, csakis egynyári pillangós virágú növényt választhatunk. Ilyenek a bükköny és a csillagfürt. A bükkönyt inkább agyagtalajokon vetjük, míg laza, homokos, köves, száraz talajokon a csillagfürttel érünk el, nem egyszer mesés eredményeket, mert utóbbi kedvező időjárás mellett ember magasságnyira vagy azon felül is megnő.

A zöldtrágyázás műveletét következőkben adom elő, megjegyezvén, hogy adataimat 1 kat. holdra mint egy ségre vonatkoztatom, mihez mérten a kisebb-nagyobb területek szükséglete könnyen kiszámítható.

Tavasszal a csemeték kiszedése és elültetése után az ugartáblát felásatjuk, vagy ha olyan nagy, hogy rajta ekével megfordulhatunk, felszántatjuk. A felásott vagy felszántott talajra kat. holdanként 3 métermázsza thomassalakot és 1 métermázsza 40%-os kálisót egyenletesen elhintünk s elvetjük a bükkönyt vagy a csillagfürtöt. Vetés után a magot és műtrágyát alaposan begereblyezzük vagy beboronáljuk. A vetést május elején eszközljük, a mikor már kikelő növényeinket késői fagytól nem féltjük; mert úgy a bükköny, mint a csillagfürt fagy iránt nagyon érzékeny. Bükkönyből kat. holdanként 85 kg., csillagfürtből 70 kg. vetőmag kell. Bükkönyből a tavaszi, csillagfürtből pedig a fehér laposmagú rendelendő meg.

Veteményünk kikelés után semmi gondozást nem igényel, a mint azonban július végén augusztus elején virágzásnak indul, le kell tiporni s a talajba mélyen beszántani vagy beásni. Mélyen azért kell ásni vagy szántani, hogy a befordított nagy növénytömeg fölé annyi föld kerüljön, hogy azt esetleg mindjárt ősszel jegenyefenyő- vagy tölgyvetés alá lehessen előkészíteni. Tavasszal is sekély felső rétegében lehet a zöldtrágyázott talajt megművelni, mert mély szántással vagy ásással a betakart zöldtrágya-növényt a felületre hoznók, a mi nemcsak azért volna hiba, mert a még el nem korhadt növény szárak között alig volnánk képesek apró magvakat elvetni, de azért is, mert a zöldtrágya-növénynek egyenletes és hasznothajtó elkorhadását csak akkor várhatjuk, ha az földdel egyenletesen és teljeesen be van takarva.

Most még egy pár szót a zöldtrágyázás költségeiről. Nem a mai háborus, hanem normális árakat számítva

3 q thomassalak vasuti fuvarral együtt kerekszámban	30.— K
1 « 40%-os kálisó « « « «	15.— «
1 holdra való bükköny vagy csillagfürt-mag	15.— «
Fuvarra s egyéb költségre még hozzászámítva	10.— «
Összesen:	70.—

koronába kerül egy kat. holdra szükséges trágya a csemetekertben.

Istállótrágyából egy kat. holdnak középszerű zöldtrágyázásához 20 tiz métermázsás szekérnyi trágya kell. Mivel 10 métermázsza trágyát a hegyre egyszerre felvinni nem lehet, a 200 q istállótrágyával legalább 40-szer kell fordulni, azaz, az istállótrágyának csak a szállítására többre kerül, mint a zöldtrágyázáshoz szükséges

udvarán és kertjén túl mennie, legutóbb kapott levele elkoboztatik, leveleznie ezután bárkivel is tilos, végül pedig nyilvánosan meg kell követnie tanárát.

Mészáros Zoltán alávetette magát a büntetésnek. Ugyanabban a teremben, ugyanazon növendékek előtt bocsánatot kért a felügyelő tanártól s attól fogva olyan csendes, szótalán gyerek lett, hogy alig lehetett észrevenni a létezését. Mint az árnyék, úgy járt-kelt a többi zajos fiú között, rendszerint elvonult az intézeti kert legsöndesebb zugaiba, vagy játékidőben, mikor a többiek az udvaron mulattak, fent gubbasztott az üres tanulóteremben az íróasztala előtt.

És ez a hangtalanság, csöndes magabazárkózottság elkísérte élete további folyásán is. Igen száraz, rideg, komor ember vált belőle. Kiváló észbeli tulajdonságai gyorsan vitték előre pályáján és rövid idő alatt úgy ismerték, mint a legkitünőbb pedagógiai szakférfiút. Mert Mészáros Zoltánból tanár lett, a ki nagy ambícióval szentelte magát ennek a hivatásnak. Szorgalma és tudása feléje irányították a figyelmet s egy szép napon már bent ült a közoktatásügyi minisztériumban, mint az iskolaügyi osztály vezetője.

Az élet sokszor furcsa véletleneket teremt. Vagy talán nem is véletlen volt az, hanem valami elszánt, makacs céltudatosság, hogy Mészáros Zoltán éppen

erre a helyre került. Valami titkos, emésztő akarat vezethette ezt a rideg embert, mert mihelyt elfoglalta az új állását, egyszerre vizsgálatot rendelt el az ellen az intézet ellen, a melyben másfél évtized előtt maga is diákoskodott.

Az ilyen vizsgálatoknak az eredménye legtöbbször attól függ, hogy mit akar kideríteni a vizsgálatvezető. Mészáros Zoltán pedig vétségeket, bűnöket akart kideríteni, mert elégtételt vágyott szerezni magának. Elégtételt egy emberen, a ki ifjúságának legszebb álmát riasztotta el, egy kis gyermekleány ártatlan vallomásait.

Ki tudhatja megmérni egy fiatal gyermeklélek érzékenységet? Mészáros Zoltán a mély kedélyű karakterek közé tartozott, gyermekségének nyomorúsága, teljes magára maradoottsága, árvasága kimélyítették, érzékenynyé tették a lelkét. Az ilyen lélek úgy áhítja a szeretetet, mint a virágpalánta kiszikkadt földje a vizet. És Mészáros Zoltán gyermekszívében ujjongó himnuszokat vert föl egy kislány naiv, ösztönös, ártatlan vonzalma. És ennek a vonzalomnak állt útjába a rosszmájú Borz Péter.

A gyermek, ha méltatlanság éri, rettenetes bosszúkat szokott esküdni. Ha mindaz megtörtént volna, a mi a gyermeklélekben a bosszú sugallatára az első indulat hatása alatt megfogant, akkor a világ már többszörösen

mütrágyák és mag beszerzése és felszállítása s ha még hozzá drága pénzen rosszul kezelt, kilugzott istállótrágyát szerzünk be, a két trágyázás eredményének mérlegelésénél, a mérleg serpenyője a zöldtrágyázás javára fog billenni.

Végül meg kell még jegyeznem, hogy a zöldtrágya-növénynek teljes virágzását nem szabad bevárni, mert a virágzás és magfejlődés fogyasztja a pillangós virágú növények gyökércsomóiban meggyült nitrogént; ha valami ok miatt a virágzás kezdetén zöldtrágya-növényünket földbe nem áshatjuk vagy szánthatjuk, akkor sarlóval üttessük le a virágokat, sőt azt lehet mondani, ez a helyes eljárás, mert a virágok leütése után a növény szára és levélzete tovább gyarapszik s mi még nagyobb olyan zöld tömeget vagyunk képesek föld alá hozni, mely talajunk legbecesebb tápláló anyagát nem hogy csökkentené, de ellenkezőleg azt még lényegesen gyarapítja.

L—l.

A hadbavonult kincstári erdészeti altisztekről.

A hadbavonult kincstári erdészeti altisztek sorsáról lapunk 1915. évi 9—10., 15—16. és 21—22. számában már megemlékeztünk. Az ott kimutatottakon kívül újabb adataink szerint

a) *kitüntetést kaptak*: *Fekiacs János* m. kir. erdőlegény Kisgaram (Besztercebánya), gyalogos, a II. oszt. ezüst vitézségi érem mellé a bronz vitézségi érmet; ezt a kitüntetést azonban nem soká élvezhette, mert 1915. évi szeptember hó 22-én az északi harcstéren gránáttól

találva, három társával együtt a hazáért hősi halált halt; — *Szuchay Miklós* m. kir. erdőlegény (Máramaros-sziget), tart. őrmester, a II. oszt. ezüst vitézségi érem mellé az I. oszt. ezüst vitézségi érmet is megkapta; — *Czepeczauer Pál* m. kir. főerdőr (Lippa), tart. gyalogos, I. oszt. ezüst vitézségi érmet; — *Sokács Vazul* m. kir. póterdőr (Lippa), tart. szakaszvezető a II. oszt. ezüst és a bronz vitézségi érmet kapta bátor magatartásáért és egy sebesült zászlósnak a tűzvonalból történt megmentéseért; — *Paulyuk Jenő* m. kir. erdőlegény (Bustyaháza), tart. szakaszvezető, ezüst vitézségi érmet; — *Beu Sándor* m. kir. erdőőr (Szászsebes), tart. őrmester, a bronz vitézségi érmet kapta és ezen felül legfelsőbb elismerésben részesült; — *Kopcsics József* kir. erdőőr (Zagreb), tart. szakaszvezető, bronz vitézségi érmet;

b) *megsebesültek*: *Fukász Gyula* m. kir. erdőőr Háromviz (Besztercebánya), tart. közlegény; — *Pelófi Géza* m. kir. erdőőr (Lippa), tart. őrmester, másodizben, a vállán könnyebben; — *Süvecz Illés* m. kir. erdőőr (Orsova), honvéd, könnyebben;

c) *hősi halált haltak*: *Fekiacs János* m. kir. erdőlegény Kisgaram (Besztercebánya), gyalogos, a II. oszt. ezüst és a bronz vitézségi érem tulajdonosa, 1915. évi szeptember hó 22-én az északi harcstéren gránát által találva; — *Paulyuk Jenő* m. kir. erdőlegény (Bustyaháza), tart. szakaszvezető, az ezüst vitézségi érem tulajdonosa, 1915. évi november hó 26-án, az olasz határon, az Isonzo-fronton; — *Farbák Emil* m. kir. erdőőr Dallosfürész (Zsarnóca), póttartalékos honvéd, 1914. évi augusztus 28-án Zakozow-nál, Oroszlengyelországban;

elpusztult volna. Tűz, víz, vér öntötte volna el. Mert rettenetes tud lenni a gyermek.

Mészáros Zoltán lelkében el volt temetve egy ilyen bosszút áhító gyermek. A szemfedője egy összetépett álom volt.

Az intézet tanárainak névsorában még ott szerepelt Borz Péter neve. Szürke név volt nagyon és a tulajdonosa még mindig a maga hivatásának abban a kis taposómalmában forgott, a melybe pályája legelején beállt. Borz Péter tehát megmaradt felügyelő tanárnak.

A vizsgálat váratlanul még súlyosabb dolgokat derített ki Borz Péterről, mint a hogy előre gondolni lehetett. Ez a kis emberke csakugyan nagyon nyomorult lény volt. A mellett, hogy a növendékekkel méltatlanul bánt, még hűtlenül is gazdálkodott bizonyos pénzekkel, a melyek az internátus gazdasági ügyei révén a kezén keresztül mentek.

Nagy, váratlan fölfedezés volt ez s mikor Mészáros megkapta róla az értesítést, szinte boldognak érezte magát.

Borz Pétert azonnal felfüggesztették állásától, a lakását átkutatták és minden található irást lefoglaltak.

A miniszteriumban nem értették, hogy miért érdeklődik Mészáros annyira az ügy iránt. Szinte feltűnő volt, hogy mily türelmetlenül várja a kiküldött vizsgáló biztos megérkezését és jelentését.

Mikor a jelentés elhangzott, Mészáros kegyetlen diadallal jegyezte meg:

— Nagyon helyes! Még magam is át fogom nézni az iratokat s aztán átadjuk az egész ügyet az ügyészségnek!

Egész halmaz iratesomó került a Mészáros asztalára. Kibontotta és tanulmányozni kezdte az iratokat. A sikkasztás ténye világos volt. Évekre visszamenőleg meg lehetett állapítani, hogy a kis emberke minő manipulációkat üzött a szén, fa- és húsmegrendeléseknél. Mészáros szinte kéjelgett minden újabb fölfedezésre. Tovább böngészett. Privát irások akadtak kezébe. A vizsgálóbiztos jól végezte dolgát. Lefoglalt minden lefoglalható. Még a nyomorult ember leveleit is. Régi, már szinte elfakult irások akadtak kezébe. Borz Péter szarkatermesztet lehetett. Megőrzött mindenféle lim-lomot. Értéktelen, apró följegyzések, névjegyek, levéltöredékek kerültek elő a halmazból. Mészáros azért valamennyit átkutatta, hátha ezekben is talál valami súlyosbitót?

És egyszerre csak remegve ejtett ki kezéből egy levelet. Valami különös, szinte megrázkódtató izgalom fogta el és tévetegeten betűzte ki a leejtett levél czímzését:

T. cz. Mészáros Zoltán úrnak.

Mi ez? Ez a czímzés, ez a levél? Miféle levél ez

d) hadifogságba jutottak: Tomasevits Vladimir m. kir. erdőőr (Lugos), orosz hadifogságba; — Csizmás Vazul m. kir. erdőlegény (Lippa), tart. alvadász, szerb hadifogságba; — Schmuck János m. kir. erdőlegény (Gödöllő), olasz hadifogságba; — Süle Ernő m. kir. erdőőr (Apatin), tart. honvéd, orosz hadifogságba; — Bombola Mihály m. kir. erdőőr (Szászsebes), tart. törzs-ormester, orosz hadifogságba; — Szöllősy József m. kir. erdőőr (Szászsebes), póttartalékos, orosz hadifogságba, Tomszk városba; — Varga Miklós m. kir. erdőőr (Szászsebes), tart. szakaszvezető, orosz hadifogságba; — Vladuleszku József napibéres havasőr (Orsova), honvéd, orosz hadifogságba; — Suvecz Illés m. kir. erdőőr (Orsova), honvéd, orosz hadifogságba;

e) megbetegedtek: Czunya Dániel m. kir. erdőőr (Orsova), főutász; — Rukanina Mile kir. erdőőr (Vinkovci), tart. szakaszvezető, de felgyógyult;

f) előléptetésben részesültek: Graff Mihály m. kir. erdőőr (Gödöllő), tizedes, szakaszvezetővé; — Beu Sándor m. kir. erdőőr (Szászsebes), tart. szakaszvezető, ormesterré; — Dragilla József m. kir. erdőőr (Orsova), tart. vadász, örvezetővé; — Polimac Dömötör királyi erdőőr (Zagreb), tart. szekeresz, tizedessé;

g) eltűntek: Démulth József m. kir. erdőőr Pónikohó (Besztercebánya), tart. közlegény; — Viszkocs József m. kir. erdőőr Kúpkapuszta (Besztercebánya), tart. tizedes; — Jablonka Géza m. kir. erdőőr (Besztercebánya), tart. tizedes; — Mlinarcsek Vilmos m. kir. erdőlegény Dobrócs (Besztercebánya), gyalogos; — Morár János erdőőr Sárkány (Kolozsvár); — Zsurilla Béla m. kir. erdőőr (Zsarnócza), tart. tizedes, 1914. évi

október hó 27—31-ike közt a Cierni Laz melletti ütközetben. *

Az eddig kimutatott és fentebbi adataink erdőhivatali kerületek szerint összegezve, a következő eredményeket adják:

Hivatali kerület	A hadbavonultak száma	A hadbavonultak közül					
		külföldön részesült	megsebesült	hősi halált	hadifogságba került	előléptetésben részesült	eltűnt
Besztercebánya	29	2	3	2	4	5	4
Máramarossziget	10	2	2	1	2	2	1
Kolozsvár	39	1	14	2	5	5	2
Lugos	26	1	10	—	2	3	—
Liptóújvár	24	2	4	1	—	3	3
Lippa	29	5	7	—	8	6	—
Nagybánya	16	1	6	1	5	—	—
Ungvár	30	—	11	1	6	1	1
Gödöllő	25	1	6	4	4	9	2
Tótsóvár	24	—	7	1	5	2	—
Bustyaháza	15	1	2	1	1	—	1
Zsarnócza	8	—	4	1	2	2	2
Apatin	5	—	2	—	1	—	—
Szászsebes	23	3	2	—	3	5	1
Orsova	27	—	8	1	3	3	—
Zagreb	39	3	14	2	7	2	—
Vinkovci	22	—	5	2	3	3	3
Sušák	3	—	—	—	—	—	—
összesen:	395	22	107	20	61	51	20
%:		5.6	27.1	5.0	15.4	12.9	5.0

és hogy került ide? Valami rossz tréfa csak, vagy merő káprázat? De az irás, az irás! Ezt az írást ismeri, oh, ismeri. Elfakult, gyermekes kézvonások, de azért mintha csak tegnap látta és olvasta volna őket. Az írójukat már nem láthatja soha. Talán már el is felejtette az őt, vagy ha nem is, de közömbösen gondol reá. Bizonyosan így van, hogy is lehetne máskép? De itt van ez a levél! Az ő írása, az édes kislányé, a gyermekálmok hősnőjéé. Miféle levél ez?

Mészáros Zoltán izgatottan nyitotta fel a levelet és a dátumot nézte. Egyszerre megvilágosodott előtte minden. Ah, hiszen ez az az utolsó levél, a melyet sohase olvashatott el, mert elkobozták tőle. Ez az a levél, mely miatt gyermekéletének nagy katasztrófája történt. Borz Péter hát ezt a levelet felnyitotta, elolvasta és aztán odadobta többi írásai közé. És most itt van a levél és ő elolvashatja. Két évtized után...

Mészáros Zoltánnak hevesen dobogott a szíve és mohón kezdte olvasni a levelet. Nem volt abban semmi különös, csak egy szónak a különböző variálása. Szerettem, szerettem, szerettem... Ezt mondták el a gyermekes és kissé elfakult vonások különböző szövegekben, néhol esetlenül, de kedves naivsággal.

Mészáros Zoltánnak himnuszok kezdtek muzsikálni a szívében. A rideg, száraz ember elérzékenyült és a

szemeit könyes köd fátyolozta el. Sokáig tartotta kezében a levelet és nézte.

Kint, az ajtaja előtt némi zaj támadt s ez észreterítette. A levelet visszatette a többi írások közé, de aztán hirtelen visszakarta. Nem, nem, ez a levél nem való ide, neki szól, hát magához veszi. Miért is ne vehetné. Igaz, hogy most hozzá tartozik ehhez a bűnirat-csomóhoz, de azért mégis csak elveszi. Csak nem engedi, hogy mások olvassák. Az ügyész és a többi törvényszéki ember. Nem, nem! Elteszi.

És remegő kézzel, gondosan rejtette el tárczájában a drága írást. Nagyon különösen érezte magát. Szinte fiatalnak, jónak, vidámnak... És csengetett a szolgának.

— Kérem, küldje be Létai urat!

Létai a vizsgálatra kiküldött tisztviselő volt. Azonnal jelentkezett. Mészáros barátságos hangon mondta neki:

— Átnéztem ezeket az írásokat. Azt látom belőlük, hogy nem is olyan súlyos a szabálytalanság. Mindenesetre ne fújjuk fel a dolgot, mert ártanánk vele a többi tanároknak. Hagyjuk futni a nyomorultat. Elég, ha nyugdíjazzuk! Kérek ilyen irányú előterjesztést. Szervusz!

Az állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél, valamint a magánuradalmaknál alkalmazott és hadbavonult erdészeti altisztekről még mindig nem kaptunk semmiféle hivatalos értesítést és így azok sorsáról sajnálatunkra nem adhatunk hírt.

A hivatásos vadász fegyvere.

Irta: *Schneider Árpád* főhadnagy.

A hivatásos vadásznak alkalmas vadászpuskát ajánlani — nehéz feladat! A legnagyobb nehézséget pedig az igen figyelembe veendő árkérdés okozza. Olsó pénzért jót, mindenképpen megfelelőt, strapaképeset nyújtani bajos dolog. Habár az anyagi kérdésnek nagy szerep jut, s a hivatásos vadász a legtökéletesebb fegyverektől — a luxuspuskákat veszem ilyeneknek, minthogy tényleg azok is, mert a pénznek szerep nem jutván, úgy anyag, mint kimunkálás tekintetében a legtökéletesebb alkotások, melyeket korunk fegyveriparának mesterei előállítani képesek, — el is van zárva, azért még mindig tökéletes árúban válogathat. Az olsó árért kínált, u. n. kézi munkájú fegyver beszerzésétől a hivatásos vadásznak teljesen el kellene zárkóznia, még pedig jól felfogott saját érdekében. A hivatásos vadászt már saját hatáskörének bérviszonyai is kellőleg tájékozzák, hogy potom pénzért mesés dolgot kínáló ajánlattól óvakodjék. Bizonyos összeget a hivatásos vadásznak is engedélyeznie kell — korántsem nagy summát, csupán annyit, a melyen alól kvalitásos gyári árút lehetetlen adni. Ugyanis kizárólag a gyári tömegárú jöhet figyelembe, de ennek oly tartósnak, oly jó anyagból, olyan pontossággal kimunkálnak kell lennie, minők ismert katonai fegyvereink. Ilyen árával szolgál pl. az amerikai fegyveripar, az ismert serétes és golyós Winchesterekben, Savagekben és Marlinokban. A mennyiben 20—16—12-es sorétes Winchesterre esne a választás, 120—150 K-sal — (a béke időbeni árakat veszem, melyekre a jelenleg felemelt áraknak háború után ismét visszamenniök kell, megszűnván a behozatali nehézségek), — meg van oldva a puska-kérdés. Egy-egy ilyen puska igen sok ezer lövést kitart, minden hiba nélkül. Gyári készítmény lévén, hibás, elhasználódott vagy törött részei — még a cső is, — egyszerű kicserélés által pótolható, s a szükségelt alkatrészek bármelyik hazai fegyverkereskedőnk által kész állapotban beszerezhetőek.

Ugyanígy volnánk a golyóssal is. Közismert és méltán kedvelt 95-ös mintájú hadseregi kurtályunkat olsó pénzért át lehet alakítani vadászpuskává. Luxusdolgoktól, pl. csősin, — a M. Schönaueren sincs — s a teljesen felesleges gyorsítótól (Stecher, Schneller) természetesen mint mindmegannyi, az árat emelő felesleges függeléktől el kell tekintenünk. Hadseregi töltenyünk vadászati célokra kiválóan alkalmas, modern tölteny, mely magas igényeket is képes kielégíteni. Akár egészen aczállal burkolt expansív, akár $\frac{3}{4}$ aczélszögű burkolatos és tompa, ólomcsúcsos lövedékkel is kap-

ható, sőt a mennyiben könnyű deformálódást kívánánk, az utóbbi lövedéket ugyancsak expansió furattal választhatjuk. Szükség lehet erre pl. özvadnál, a melynek teste által nyújtott ellenállása tudvalevően nem mindig elegendő, hogy a nagy kezdősebességgel (a hadseregi tölteny kezdeti sebessége $V_{25}=580-620$ ms.) hajtott, aránylag nehéz — cca 15·8 gr. — lövedék mozgási energiáját feleméssze, azaz a lövedék deformálására fordítsa. Erős, nagy vadra, mint medve, vaddisznó, bögő szarvasbika, üzekedő zergebak, már alkalmasabb az elsőnek említett két lövedék.

A hadseregi tölteny a zergevadászt — válogatós gavallér vadász is lehet, — teljes mértékben kielégítheti. Ki nem ismerné lovag Spiess Ágost ozredest, Erdély legjobb, legeredményesebb zergevadászainak egyikét. Minő elismeréssel említi poetikus vadászati irataiban a hadseregi töltenyt! Ismétlőből, háromcsövűből egyformán szívesen használja. Erdélyben vaddisznóra, medvére, zergére, őzre, hiúzra, az Aldunán sasra, tűzokra lövi, szóval bő gyakorlatból ismeri. Ismételten irányítottam «Az Erdő» t. olvasóinak figyelmét eme könnyen beszerezhető, olsó töltenyre. Igyekezni fogok oda is hatni, hogy vámbelföldünk valamelyik lőszer-gyára rézburkolatos lövedékkel is szállítsa eme töltenyt.

Nehezül az alkalmas fegyver megválasztása, ha duplapuskáról van szó, akár serétesben, akár vegyescsövűben.

A mennyiben kakasosról lenne szó, választhatjuk az *Anciens Etablissements Pieper Lüttich* «Bayard» védjegyű puskáit 16—12 öbben. Mindmegannyi jó lövésű, jó minőségű gyári fegyver, a fenti értelemben. Különböző minták vannak, olsóbb, drágább. Az áráról a gyár, de legtöbb hazai fegyverkereskedőnk és puska-művesünk árjegyzéke tájékoztat.

Kakasnélküliben elismert kiváló fegyver a *Fabrique Nationale Lüttich* kakasnélkülije, Auson & Deeley lakatrendszerrel, önműködő biztosítóval, Krupp-Flussstahl csövekkel, 16. vagy 12. öbben; csekély ártöbbletért ejektorral. Ez a legolcsóbb kvalitásos kakasnélküli. 160 K-ás alapárral olyan fegyver, mely már magas igények kielégítéséhez is közel jár.

Mindezeket a fegyvereket csakis duplareteszes, Greener keresztszöges zárral vegyük.

Kevéssé ismertek és így kevésbé méltányoltak a Jäger & Co. czég találmányát képező, «Rekord» védjegyzéről is ismert puskák. Ezek a fegyver külsejének változtatása nélkül teljesen új zárórendszerben készülnek. A szokásos, forrasztott, ékalakúan beeresztett, vagy demibloc csőkampóknak nyoma sincsen. Két hatalmas, erős csőkampó, a csővel egy darabból kovácsolva s a cső szimmetriális síkjában elhelyezve. A sátorvason (bascule) két tömör, vele egy darabból álló csap képezi a csuklótengelyt. Ezekbe akasztjuk a csöveket. A kampókon semmi nyoma retesz felvételére szolgáló kivágásnak. A csöveknek velök egy darabból álló nyúlványuk van s ebbe zár egy, a szokásosnál erősebb Greenerkeresztszög. Tudnunk kell, hogy a helyes formában készült Greenerkeresztszög egymagában képes a lövés gáz-

nyomását kiállani, a szokásos duplaretesz nélkül is. Noha a Jäger (Rekord) zárórendszerénél igen tartós alakban látjuk alkalmazva, voltaképpen mégis csak arra való, hogy a puskát csukva tartsa, mert a zárást voltaképpen a lövés gáznyomása végzi.

Tudjuk, hogy lövésnél a duplapuska csövei bizonyos oldalmozgást kényszerülnek végezni, a mely a csőkampókra háramlik s idővel a závarzat lazulására vezet, t. i. a szokott duplareteszes rendszerénél, de nem a Jäger (Rekord) zárórendszerénél! A technikailag helyesen alkalmazott csőkampók a lövés gáznyomása következtében oly erővel tapadnak a sátorvashoz (bascule), hogy lövésnél még erővel sem tudnánk a fegyvert nyitni. A kísérletek folyamán még abnormisan magas gáznyomás elviseléséhez is rendkívül alkalmasnak bizonyult eme zárrendszer, mely serétes és golyós duplához vagy vegyes csövűhöz s erős golyós töltényre fűrt háromcsövűhöz is egyformán alkalmas. Egy ilyen zárórendszerrel épült kakasos duplafegyver alapára 120 Márka,* kakasnélkülié 145 Márka. A vegyescsövű mindkét rendszerben a duplánál 30 Márkával drágább. Golyós duplafegyver alapára 260 Márka; - háromcsövűé (kakasos) 255 Márka. A vegyescsövűök golyós és dupla golyós csövei mindig gyorsítóval.

Kakasos vagy kakasnélküli vegyescsövűben a következő kivitel választanám: jobb cső a 8·2 mm-es hadseregi töltényre, a bal 16-os choke, a rendelő lövésbeni ügyességének megfelelő sűrítéssel. Gyorsító felesleges. Pisztolyfogásos ágyazás, pofadék nélkül. Belőve 100—200—300 lépésre (esetleg méterre, — 300 m. az már 400 lépés!) Külső kivitel véset nélkül, fényes feketére páczolva. Kakasos rendszerben 150—160 Márkánál, kakasnélküliben 170—190 Márkánál semmiesetre sem kerül többre egy ilyen kivitelű, jó anyagból, jól munkált s jól belőtt puska.

Feltétlenül igaz ama vélemény, hogy a golyós dupla a legnobilisabb vadászpuska, ámde 260 márkás alapár, egy meglehetősen egyoldalú, határozottan speciális fegyverért mégis csak sok — hivatásos vadász részére.

A 255 márkás háromcsövű már ajánlatosabb fegyver a tehetősebb hivatásos vadász számára s a területi viszonyokhoz mértén helyesen választott golyós tölténnyel alkalmas univerzális puska. Az előbb említett okokból a hadseregi töltényt ajánlanám. Nagy távolságra, erős vadra is egyformán jó s alkalmas pl. $\frac{3}{4}$ burkolatú expansív vagy más alkalmas lövedékkel, s gyengített, pl. 1·5—2 gr.-os löportöltéssel (ez esetben, a löpor tökéletes elégségét biztosítandó, a löpor és lövedék közötti ürt gyapottal kell kitölteni) gyengébb vadra is alkalmassá specializálható. Ezt akár puska-művessel végeztethetni, de egy jó gyógyszerész-mérleggel, kellő gondossággal és hozzáértéssel magunk is végeztethetjük s ilyen gyengített töltéssel kilőtt hüvelyeket könnyen tölthetünk újra.

Ujabban egyes szakírók a sajtóban a huzagolás hosszának megsabására is nyilatkoznak. Szerintem

* 1 Márka békés időkben = 1 korona 17 fillér.

ennek mindig a lövedékhez kell alkalmazva lennie s egy olyan fontos kérdés, melyet teljesen a gyárosra kell hagyni. Ez tudja a legjobban, hogy minő lövedékhez minő huzagrendszer szükséges s már az olvasó érdekkörét túlhaladó fejtegetésbe bocsátkoznék, ha erre is kiterjeszkedném.

Alkalmas töltény lenne a 9·3 mm-es öb is, 57 mm-es vagy 72 mm-es hüvelyvel s nikkelezett rézzel borított lövedékkel és III. sz. füstnélküli lőporral, esetleg keményólom lövedékkel és fekete lőporral. Azonban egyik sem lesz, még csak megközelítőleg sem, a hivatásos vadász igényeinek oly sokoldaluan megfelelő, mint a hadseregi töltény.

Hivatásos vadásznak ajánlatos, nem bocsátkozni semminemű specializálásba, költséges kísérletezésbe, de előnyös, valami meglevő, bebizonyosodottan jót választani. A hadseregi töltényt pedig — a fent leírt változatokban — tartom itt a leginkább számbaveendőnek. Ugyancsak eme tanácssal szolgálnék katonatiszteknek is. A hadseregi töltényre fűrt puskából igen sok alkalma kínálkozik lőhetni s ebbeli ügyességét költség nélkül öregbíteni.

A golyós duplát ugyancsak 100—200—300 lépésre (méterre) lövetjük be. A mennyiben távcső is lenne szerelve (ezt jó még a fegyver rendelése előtt meggondolni, mert a szerelés erősebb sint kíván), úgy evvel 150 m-re. Pár lövés tájékoztat, hogy kisebb-nagyobb távra mennyivel kell lejjebb-feljebb venni a célpontot, s így elkerüljük a folytonos távállítgatásból bekövetkező *holt menetét* s kapcsolatos megbízhatatlanságát a beszerzett irányító készüléknek.

A mennyiben valamelyes olcsó golyósfegyverről lenne szó, ismerek katonatisztek, a kik a 73. mintájú Werndl-karabélyból alakítottak igen csinos vadászgolyóst. Lövedékül aczéllal félig burkolt vagy rézburkolatú lövedéket használnak, III. sz. lőporral kapcsolatban. A löpor súlyát belövésnél állapítják meg. Szükséges füstnélküli gyújtásához alkalmas gyutacsals szerelni a töltényt. Ily módon erdőreink is szolgálati fegyverükhöz alkalmas löszert készíthetnek. A Werndl-karabély závarzata a Mannlicher-töltény gáznyomását is könnyen bírja s beszerelt Mannlicher-csővel is használják, ámde jelenlegi formájában, ócska, megbízhatatlan töltényével hivatásos vadászaink fegyverzetéből eltűnnie már több mint időszerű lenne.

*

Schneider Árpád főhadnagy könyvei: *Vadászati Fegyvertan* Lampel R. és fia kiadása, (ára bérmentve szállítva 3 K.) — *Önműködő kézilőfegyverek*. (Tudományos zsebkönyvtár kiadása duplafüzet, ára 1 K 40 fill.) — Megrendelhetők bármelyik könyvtár és lapunk szerkesztősége útján is. Szerk.

Levél a szerkesztőhöz.

Kedves Barátom!

Mint lapod szorgalmas olvasója, mindig érdeklésem annak érdekesnél érdekesebb tartalmát. A múlt évi 21—22. számú lapod egyik cikke különösen érde-

kel és becses engedelmeddel, ehhez egy pár szóval hozzá szeretnék szólni.

A cikk *«Különös lelet»* felirattal jelent meg s benne Tibori János, Brassó városi erdőőr leírja, hogy a «Csukás» havas alatt egy elhantolt medve tetemére bukkant, melyet nézete szerint egy más medve hantolt el. Teljesen igazat adok cikkíró véleményének s még csak azt fűzöm hozzá állításához, hogy az elhantolt medvét társa, a hantolás előtt ki is kezdte, s csak azután tarkargatta be a hullát ággal, földdel, törmeléssel. Hogy elébb hosszú küzdelem után ölte-e meg a társát vagy elhullva találta-e, azt természetesen nem tudom megállapítani, de hogy a cikkíró állítása helyes, legyen szabad hosszú praxisomból két példát felhozni. Az egyik esetet az *«Erdészeti Lapok»* 1891 évi február havi füzetében közöltem s legyen szabad rövid kivonatát adni akkoron papírra tett tapasztalomnak.

A körösmezei szvidovecki területben, egy ügyes vadőr megsebzett egy medvét. Beesteledvén, nem tudta nyomát követni. Harmadnapra a kerületi főerdőrrel, a mindig jókedvű Reisz Kálmánnal és a vadőrrel elindultunk, a sebzett medvét megkeresni. A kissé elhavazott nyomon való hosszas bolyongás után, egy meredek hegyoldalon leiramlott medve nyomaira bukkanunk s a nyomokban a puha hóban, vérnyom nem volt látható. A medve nyoma egészen friss volt, alighanem lépéseink zajától menekült el. De hát ennek a medvének kutya baja sem volt, már pedig mi, ha fáradságosan is, de a régi s a friss hó által némileg betakart nyomokban, mindenütt találtunk bő vérnyomokat. Csak később vetünk észre egy földből, korhadt fából, hóból, galyakból álló halmot, melyből egy medvemancs kandikált ki. Szétbontva a halmot, mely körül előzetes küzdelem nyoma nem volt látható, ott kaptuk a már megdermedt sebzett medvét, melyet társa alaposan kikezdett; beleiből nem maradt más vissza mint az epehólyag; a tüdő, szív és a többi nemes részek hiányoztak belőle, épúgy az oldalbordák vékonyabb részei és a hátsó czomb egy része is.

Az előlünk menekült medve tehát dermedten talált társát kikezdte és szokásához híven, a dög megmaradt részét elhantolta.

Ekkor még azt hittem, hogy a medve csak dermedten talált társát kezdi ki és hantolja el, de későbbben ez irányban még más tapasztalatra jutottam. Nem tudom már biztosan hány éve, a vadőrök egy medvének a rettenetesen összetépett bundáját és a koponyáját hozták be hozzám s jelentik, hogy a medve hulláját a Felső-Fancsal patak völgyében találták, szépen elhantolva, úgy a hogy a medve szokta az általa ütött szarvasmarhát is elhantolni. Csakhogy nem ez volt a dologban az érdekes, hanem az, hogy a hely, a hol feküdt, nagy területen fel volt tépve, szaggatva, a kis fenyőesemeték letörve, gyökerek kiszakítva, fák kérge lehagogatva, jeléül annak, hogy itt erdeink két hatalmas vadja küzdött élet-halál harcra. A behozott koponya után megállapítottam, hogy a megölt medve egy nagyon öreg állat volt. Nemcsak hogy a metszőfogai teljesen

le voltak kopva, a szemfogainak is csak csutkái maradtak, de a zápfogai is teljesen le voltak kopva, egyben-egyben mély üreg feketélett.

Tavaszzsal volt, a két éhes medve találkozott egymással, összemarakodtak s miután ádáz harc és küzdelem után, melynek nyomai a küzdőterén maradtak, a fiatalabb és erősebb medve öreg társát megölte, beleit és vékonyát elfogyasztva, prédáját szokásához híven eltemette, elhantolta.

Az itt elmondott két eset, azt hiszem, igazat fog adni Tibori János Brassó városi erdőőr állításának, hogy a «Csukás» havas alatt talált medvét, szintén egy társat emette el illetve hantolta be, miután azt előzőleg alaposan kikezdte.

Örvendek, hogy tapasztalataimat, a lapodban olvasott cikk is gazdagította.

Vadászúdvvel

Görgényszentimre, 1916. január 24.

Pausinger Károly,
m. kir. erdőtanácsos.

A méhek cukorral való etetése.

Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy télen a méhek mézzel fűtik be a lakosztályukat. A méz, a mint bejut a szervezetbe, szénhidrát tartalmánál fogva, gyorsan elég és ennek következtében a méh testrészei felmelegszenek s a test elpárolgó hőmérséklete fölmelegíti a kaptár levegőjét. A méznek ezt a nagy hőfejlesztését magunkon is észlelhetjük; ha naponta 15—20 deka mézet elfogyasztunk, az esti nyugalomratérés után, pár percze, már is úgy érezzük a lábunkat, mintha parázspan volna mindaddig, a míg csak fel nem kelünk. Ez mind a méz nagy szénhidrát tartalmának tulajdonítandó, a mit különben az is bizonyít, hogy mennél több van valamely élelmicikkben, annál nagyobb az elége és annál nagyobb a kaloria értéke is; már pedig az élelmi cikkek között egyedül a mézben van 80 % szénhidrát, a mi által aztán a legtáplálóbb élelmicikknek is nevezhető.

Mennél hidegebb tehát az idő, annál több mézet kell a méheknek fogyasztaniok, hogy a kaptár levegőjét felbirják melegíteni. Ezért 8—10 fokos R. hidegben, többet fogyasztanak a kaptár melegítésére, mint pl. 4—5 fokos hidegnél.

Daczára azonban annak, hogy az idén enyhe telünk volt, a méhek mégis sokkal több mézet fogyasztottak, mint más normális, száraz, hideg télen. Ez a több fogyasztás abban leli magyarázatát, hogy száraz, hideg télen a méhek a felső mézeslépeken egy csomóban vannak összehúzódnak, s így nemcsak egymást melegítik, hanem a nagyobb tömegben lévő testek mindig több meleget is fejlesztenek, mintha külön-külön lennének el a lépeket; már pedig az idei gyöngye telünkön, nem összehúzódnak, hanem az összes lépeket ellepve teleltek méheink, vagyis állandóan mozgásban voltak s így az ide-oda való mozgás következtében, valamint a nedves időjárás behatása alatt is, sokkal több mézet fogyasztottak, mint máskor. Normális télen egy országos

méretű négysoros kaptárban lévő közepes népességű család havonta 6—700 grammnál nem igen fogyaszt több mézet, a mostani gyöngye, nedves időjárás mellett, azonban havi fogyasztásuk 1100—1200 gramm között váltakozott. Enyhe télen a méhek sokkal nyugtalanabban telnek, mint száraz hidegben. Ilyen tél után a méhészek résen kell lenni, nehogy tavasz elején arra óbredjen, hogy szép méhtörzsei éhen pusztultak. Ilyen abnormis időjárásban, várható az is, hogy a fiasítás hamarabb megindul, mint máskor; a mi szintén a méz fogyasztásának a rovására történik.

De várható az is, a mi az utóbbi évtizedekben gyakori eset volt, hogy tavasszal a fák hamarabb virágnak, mint normális tél után, de el is szoktak fagyni, minek következtében könnyen beállhat a családok alapos legyöngülése. Ez most annál inkább megtörténhetik, mert az idén már is több vidékről érkezett panasz, hogy azok a korai mézelő növények, a melyekről mindjárt a tavasz kezdetén szoktak a méhek gyűjteni, mint pl. a mogyoró, som stb. az enyhe idő következtében kivirágoztak, de aztán el is fagytak. Ugyanígy járhatunk a gyümölcsfákkal is, a mi sok vidéken érzékeny kárt okozna, a méhészet terén is.

Tudvalevő dolog, hogyha a méhek a gyümölcsfák virágzását teljesen kihasználhatják, akkor nemcsak elegendő mézet tudnak hordani, hanem egyúttal a fiasítás is meghatározódik s mire itt lesz a főhordás ideje, olyan népesek lesznek a törzsek, hogy az akácot, mint a méhlegelő legértékesebbikét, teljes mértékben kihasználhatják. Minthogy azonban a tél folyamán a mézfogyasztás nagyobb volt, mint máskor, nincs kizárva, hogy február végén, márczius elején, már etetnünk kell. A kinek pörgetett, vagy tartalék mézeslépei nincsenek, annak majd cukorral kell méheit etetni. Ezért felhívjuk a méhészek figyelmét az olesó, adómentes cukorbeszerzésére, a mit majd az «Országos Magyar Méhészeti Egyesület»-nél lehet megrendelni.

Az egyesület f. évi január hó 16-án tartott közgyűlésén, az adómentes denaturált cukorról is szó volt, a melyet az egyesület a m. kir. földmivelésügyi ministerium útján, a pénzügyministeriumtól kért, a méhek tavaszi etetésére. A közgyűlés felkérte egyúttal Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő urat, mint az «Országos Magyar Méhészeti Egyesület» ügyvezető elnökét, hogy lenne szives oly irányba lépéseket tenni, hogy a cukrot a méhészek mielőbb megkaphassák. Szilassy Zoltán képviselő úr, mint mindig, most is a legnagyobb jó akaratral fogja az illetékes fórumokat, a cukor sürgősségéről informálni s így valószínű, hogy február hó közepén vagy végén meg is kaphatják a méhészek a cukrot.

Bizonyára vannak a méhészek között, a kik emlékeznek a szomorú 1912-ik évre, a mikor az akácvirág teljesen elfagyott s a mikor szintén engedélyezett a pénzügyministerium adómentes denaturált cukrot, a melynek kilogrammja 31 fillérbe került. Akkor nyers cukrot kaptunk, 4% homokkal és 1% fűrészpórral denaturálva. Ez azonban nem vált be elég jól, miért is

most kristály cukrot kértek a méhészek, csontliszttel denaturálva, a mi a méhekre semmiféle káros hatással nem lesz. Kristály cukoretetéssel, már eddig is történtek kísérletek, csak hogy az nem csontliszttel, hanem methylviozával volt denaturálva, a melytől fölfőzve, olyan kék színt kapott a cukor, mint a tinta s a melyre némely kísérletező azt mondja, hogy a lépeket is megfestette s így a megfestett sejtekből pörgetett méz is jóval sötétebb lett a rendesnél.

Az 1912. évben engedélyezett nyers cukortól sok méhesalád elpusztult, ezért most kristály cukrot kért az egyesület, mert ez utóbbival már kísérleteztek és beigazolódott, hogy a méhek tavaszi etetésére nem ártalmas. Mindennek daczára hangsúlyozom, hogy a kinek elegendő méze van, vagy azt egészséges területről, a mostani viszonyokhoz képest elég jutányosan tud be szerezni, az csak mézzel etessen, mert a méhek legtermészetesebb eledele a méz. A kik azonban mézzel nem rendelkeznek, az etetés pedig szükségessé vált, azok levélben forduljanak mielőbb az «Országos Magyar Méhészeti Egyesület»-hez, (Budapest, üllői út Köztelek), a honnan tekintet nélkül arra, hogy tagja-e az egyesületnek vagy sem, megfogják kapni a kívánt választ, illetve megrendelhetik a szükségesnek vélt cukor mennyiséget.

A cukrot a méhek etetésére úgy készítjük el, hogy minden kilogramm cukorhoz egy liter tiszta vizet adunk s abban forraljuk felóráig, miközben a tetejére feljött habot lekanalazzuk; fél óra múlva vegyük le a tűzről és kihülés után lassan szűrjük át tiszta edénybe, a mikor is a csontliszt a fazék fenekén marad.

A leszűrt folyadékkal megkezdhetjük az etetést; ezt azonban soha se hidegen, hanem egy kicsit meglangyosítva adjuk a méheknek.

Az etetést úgy eszközölhetjük, hogy az eledelt nagyobb adagokban adjuk a méheknek, a melyek azt elraktározzák. Egyszerre adhatunk nekik egy litert is, de ennél többet ne, mert ha reggelig nem bírják elraktározni, könnyen rablásra ingereljük azt a családot, a melyik már felhordta a magáét. De felhasználhatjuk serkentő etetésre is a cukrot oly módon, hogy minden alkalommal csak keveset (2—3 evőkanállal) adunk nekik, a mit aztán a méhek csak fiasításra fognak fordítani s ezzel a családok szaporodása is gyorsabb tempóban fog haladni; az így kicsiben való adagolást, nem szabad azonban abbahagyni, hanem mindaddig folytatni kell, a míg csak a főhordás el nem érkezett, mert az etetés abbahagyásával sokkal nagyobb kárt okozhatunk a családokban, mintha az etetést meg se kezdtük volna.

A kinek az ideje nem engedi meg, hogy minden nap, vagy legalább is azokon a napokon, a melyeken a méhek nem járnak ki, az etetéssel foglalkozzon, az helyesebben cselekszik, ha nagyobb adagokban adja a méheknek a cukorfőzetet. A kis mennyiségben kapott cukrot a méhek felszívás közben, a nyálmirigyek váladékaival a mézben foglalt anyaggá alakítják át s ily módon a cukor a szaporodás fejlődéséhez, nagyban hozzájárul.

A cukor etetést február végén, vagy márczius elején már megkezdhetjük, a mit azonban éppen úgy, mint a mézet, mindig csak estefelé, a mikor már a méhek nem járnak ki, adjunk nekik és pedig csak annyit, a mennyit reggelig felbírnak hordani.

A fel nem főzött cukrot száraz, szellős helyen tartsuk, nehogy erjedésnek induljon. Annyit pedig egyszerre sohase főzzünk, hogy az hónapokig edényekben álljon, mert így könnyen megsavanyodik, különösen akkor, ha meleg az idő. Egyszerre legfeljebb 1—2 hétre valót főzzünk és csak ennek az elfogyasztása után készítsünk frisset, a mit a méhek is szívesebben fogyasztanak. Ha könnyen tudunk hangyasavat szerezni, úgy adjunk közvetlen etetés előtt minden 10 kg főlfőzött cukorhoz 20 gramm hangyasavat, a mi a melegkaptárban a cukoroldat megsavanyodását teljesen megakadályozza.

Ignác Sándor.

Gazdasági tanácsadó.

Kevésbé ismert baromfielelégek. Baromfitenyésztőink csaknem kivétel nélkül abban a hibában is szenvednek, hogy szárnyasaikat igen egyoldalúan, minden étrendi változás nélkül etetik. Már pedig az ilyen egyoldalú etetési rendszer különösen télen, még a szabad kifutóval bíró baromfira is igen hátrányos, mivel még egy hótalán télen is — úgy mint az idein — a tyúkok vajmi kevés táplálékot képesek összekaparni, mert tudvalevőleg a rovarok és véglények ebben az időben a talaj mélyebb rétegeiben aluszszák át téli álmukat.

Az étrend egyoldalúságába különösen azok a tenyésztők esnek, a kik jóformán csak szemes eleséget nyújtanak baromfiainknak és azok közül is főleg azok, a kik nem nyújtanak egyebet, mint évről-évre tengerit és búzaocsut. Az ilyen kevésbé változatos étrend mellett mi sem természetesebb, mint az, hogy a baromfi csak immel-ámmal fog enni és éppen csak annyit, a mennyi életfenntartásához szükséges, így tehát ezen eleségből vajmi kevés fog jutni a tojás, hús és csont képződésére. Ha most az előbb felsorolt szemes eleségek közül a tengeri kémiai összetételét bármely takarmányozástani könyvben megnézzük, akkor látni fogjuk, hogy a tengeri magas zsirtartalmánál elsősorban hőképző eleség, így tehát annak etetése különösen a nehezebb fajtájú baromfinál, jóformán csak a téli hónapokban indokolt, a midőn a táplálék egyik jelentékeny része a test hőmérsékletének fenntartására szükséges. A tengerinek etetése tehát a nehezebb fajtájú tyúkoknál, a melyek a mellett korlátolt kifutóval is bírnak, nem indokolt, mivel az amúgy is a hízásra hajlandó nehezebb fajták annyira el fognak zsírosodni, hogy tenyészlustákká lesznek, már pedig ettől ugyancsak óvakodni kell.

Az itt előadottakban azonban nem akarjuk állítani, hogy tengerit egyáltalában ne etessünk, sőt ellenkezőleg az étrend változatosága kedvéért hébe-korba tengerit is etessünk. Mindazonáltal senki sem vitathatja el, hogy a búza- és árpaocsu etetése, melyek közül az

utóbbi, sajnosan, igen kevésbé van elterjedve, határozottan sokkal jobban felelnek meg kémiai összetételük-nél fogva, mint a tengeri; ennek a két szemes eleségnek fő alkotórésze ugyanis a keményítő és a foszforsók; a míg az előbbi vegyület a tojáshozam és az izomzat fokozását, addig az utóbbi a csontok erősödését segíti elő. Ezért különösen a csibék részére igen jó hatással vannak ezek a szemes eleségek. Igaz, hogy ezt a két szemes eleséget, főleg az árpát, a baromfiak nem valami szívesen fogyasztják; de ha csibekoruktól erre reá szoktatjuk, akkor ettől az eleségtől sem fognak idegenkedni.

A szemes eleségek adagolásánál szem előtt tartandó, hogy sohase nyujtsuk azokat egymással keverten, hanem mindig külön-külön, hogy már ezáltal is változatosabbá tehesük az étrendet. Az árpa- és búzaocsun kívül etessünk hébe-korba olyan szemes eleséget is, a mely a baromfi kedvencz elesége, pl. főleg a tenyész-évad alatt, kevés kendermagot, néhanapján csekély rizshulladékot, egy maroknyi pohánkát, kölest, czirokmagot.

Természetesen a szemes eleségek mellett lágú, zöld eleségeket és állati terményeket is kell a baromfinak nyújtani és szintén minél változatosabb sorrendben. A lágú eleségek közül pl. a főtt rizstörmelék etetése különösen akkor ajánlható, ha az állomány hasmenésben szenved, mivel ennek az eleségnek erősen dugító hatása van; jelenleg azonban rizstörmeléket egyik baromfitenyésztő sem fog etetni, mivel az egyáltalában nem kapható.

A zöld eleségek közül a csirázott zab igen tápláló és a jelenlegi rendkívüli időktől eltekintve, elég olcsó zöld eleség is; és a mennyire nem szívesen eszi a baromfi a száraz zabot, annyira szívesen fogyasztja a csirázottat. A zab csiráztatása meg olyan egyszerű, hogy bárki a legcsekélyebb befektetés és jóformán semmi munka nélkül elvégezheti. A zabot — a mi természetesen ocsu is lehet — töltsük egy bármiféle edénybe és erre öntsünk vizet úgy, hogy ellepje, és 24 órán át hagyjuk állva; ezen idő leteltével öntsük le a vizet és a zabot szórjuk olyan ládába, melyeknek fenekén a zabszemeknél kisebb lyukacsok vannak, vagy pedig fenekük sűrű szita. Megjegyezzük azonban, hogy a zabot ezekben a ládában 5 cm-nél vastagabban nem szabad beletöltenünk, mert ellenkező esetben ez az átázott zab nem fog kicsirázni, hanem meg fog dohosodni. Azért is ajánljuk az olyan ládákat, a melyeknek fenekük sűrű rosta vagy át van lyukasztva, hogy a még vizes zabról a felesleges víz lecsuroghasson. Az ilyen módon megtöltött ládákat azután egymás fölé úgy rakjuk, hogy azok magasabbak, mint az illető egyén, a ki ezzel foglalkozik, ne legyenek; ezt ismét azért tesszük, hogy a ládák minél kevesebb helyet foglaljanak el abban a melegebb helyiségben, a hol a csiráztatást eszközölni akarjuk és továbbá, hogy ne kellessen azután még minden egyes ládát reggel és este külön-külön meglocsolni, hanem csak egyszer, mivel azáltal, hogy a ládák egymás fölé vannak rakva, a legfelső ládából a víz le fog folyni a legalsóba. A langyos vízzel két-

szeri locsolást naponta okvetlen végre kell hajtanunk, mert ellenkező esetben a magvak csirázása igen hiányos lesz. Ezen eljárás mellett magvaink 10—14 nap mulva olyan erősen ki fognak csirázni, hogy egész bátran fel-
etethetők.

Egy további tápláló zöld eleség a felaprózott ákácza-
lomb, melyet akkor a legkönnyebb szedni, a mikor az ákác lombját az első dér megcsipte, mivel akkor nagyobb mennyiségben hull le és a mi fő, friss állapotban.

A mi az állati eleségeket illeti, gondoskodjunk arról, hogy valamelyik félreeső helyen lisztkukacz-halmunk legyen, mivel a lisztkukacz nemcsak olcsó és a baromfinak kedvencz eleségét képezi, hanem a csibéknek igen tápláló eledelt is nyújt. A csibéknek a lisztkukaczo-
kat felaprózott állapotban nyújtjuk. Az erdőörök állati eleséghez úgy is juttathatják a baromfit, ha ősszel, a midőn kertjükben a földet felásatják, a baromfit oda beeresztik. Ezáltal a baromfi nemcsak hogy kipusztítja a kukaczo-
kat, hanem igen tápláló eleséghez jut. Olyan helyeken, a hol lefölezött tejet olcsón lehet kapni, annak adagolása is igen ajánlható darával keverten.

Ha a fentiekön kívül csontdarát, meszet — melyekről alkalmilag bővebben fogunk megemlékezni — és felaprózott zöld takarmányfélét, mint pl. lóhere- és luczernaszénát is etetünk a baromfival, akkor igen változatos étrendet leszünk képesek összeállítani.

Bászel Elek.

Tiszta méz nyerése. Tiszta, izléses mézet csak pergetés útján nyerhetünk, de csak úgy, ha magát a pergetést is a legnagyobb tisztasággal hajtjuk végre s ügyelünk arra, hogy a pergetésnél használt edények teljesen tiszták és szagtalanok legyenek. Lehetőleg csak olyan sejteket használjunk pergetésre, a melyek már be vannak fedve; ha azonban szüksége merül fel annak, hogy nyitott sejteket is pergessünk, úgy ezeket néhány hétig utóérés céljából helyezzük nyitott edénybe, a hol a sejtekben levő felesleges víz is el fog azalatt párologni. Ha a kipergetett mézet szítán át is szűrjük, abban még mindig maradnak apró viaszdarabkák és egyéb tisztátalanságok, a melyek különösen eleintén alig láthatók, de a melyektől a mézet tanácsos szintén megtisztítani; ezt a következőképen lehet eszközölni:

A kipergetett és átszűrt mézet öntsük egy olyan tiszta edénybe, a mely a fenekénél csappal van ellátva, vagy dugóval elzárható vékony nyílással bir. Ebben az edényben a mézben levő viaszpikkelykék és egyéb tisztátalanságok a méz felszínére emelkednek, mire azután az alatta levő teljesen tiszta mézet a csapon, vagy a megfelelő nyíláson át tetszetős és tiszta üvegekbe lassan leeresztjük. Kanállal is le lehet ugyan a méz felszínéről az ott összegyülemlő tisztátalanságot szedni, de ha nem szedjük le a tetejét jó vastagon, akkor mindig marad a mézben apró viaszpikkely, sőt a leszedésnél a kanállal is lenyomjuk azokat. Azért sokkal célravezetőbb a tiszta mézet alul leereszteni.

Pergetés előtt a fedett lépeket természetesen le kell kúpozni. De még a leggondosabb eljárásnál is több-

kevesebb méz tapad a fedőviaszra s a viaszból is apró darabkák lehullanak. Ezt különösen olyan sejtek lekúpozásánál tapasztalhatjuk, a melyeket a méhek szabálytalanul építettek ki és fedtek be, a mikor is a lekúpozást nem síma, hanem szabálytalanul hullámos felületen kell végezni. Ilyenkor a fedőviasz összetöredezik és a hozzátapadt mézzel összekeveredik.

Hogy a sejtek lekúpozásával nyert viasz és méz kárba ne vesszen és hogy a viaszt a méztől elválaszt-hassuk, a következőképen kell eljárni: Tegyük a lekúpozás által nyert viaszt és hozzátapadt mézet, egy megfelelő nagyságú tiszta lábasba, a melynek a fenekére előbb annyi vizet öntöttünk, hogy a víz a lábas alját éppen csak jól befedte. A lábast azután közvetlenül kenyérsütés után tegyük be a meleg kemenczébe addig, míg a viasz jól megolvad és az egész anyag folyékonyvá válik; ekkor az edényt a kemenczéből kivesszük és kihűtjük. A kihülésnél a viasz felszínre kerül, ott megkeményedik, míg a méz a viasz alatt folyékony marad. Kihülés után a viaszba az edény oldala mellett lyukat vágunk s azon keresztül a mézet kifolyatjuk. Így minden fáradság nélkül, gyorsan és teljesen elválaszthatjuk a mézet a viasztól a nélkül, hogy a legkisebb mennyiség is veszendőbe menne.

A mézet úgy üvegben, mint cízezett bádgedényben és cserépedényben is el lehet tartani. Főkellék azonban, hogy az edény vagy pergamentpapírral, vagy jól záró fedéllel légmentesen le legyen zárva és száraz helyen legyen eltéve. Semmiesetre se szabad azonban a mézet pinczében tartani, mert ott a nedvességet magába szívja, erjedésbe megy át és megsavanyodik. Helyesen kezelt és száraz helyen elraktározott méz évekig is kifogástalanul eláll.

Fácánokat pusztító ragadozók irtása. Fácánosainkban néha alig vagyunk képesek az állományt a különböző ragadozók ellen megoltalmazni. Menyét, görény, nyest, nyuszt, róka, macska, sőt több helyen patkány is garázdálkodik a fácántelepeken úgy mint a házi baromfiak körében. A ragadozók ellen való védekezés igen alkalmas időpontja a február, a melyet a hivatásos vadász és erdész rendszerint ki is szokott használni. Az ismertebb és nálunk is közhasználatos irtószeres és eszközök sorából külön is kiemelhetjük a *Wéber Rudolf*-félét *Haynau*-ban. Ez a legrégebb csapdagár a ragadozók pusztítására a legváltozatosabb eszközöket állítja elő.

A fácánosok közelében tanyát ütő ragadozók buvó és rejtekhelyeit ki kell tehát kutatnunk, állandóan szemmel kell tartanunk s kivált a kisebb rablók számára lehetőleg olyan fogószerkezeteket kell felállítanunk, a melyek egy-egy éjen át több rablót is kezünkre juttatnak.

Gy. K.

Bélbajok állatállományunkban. A háziállatainkat veszélyeztető különböző bélbajok közül leggyakoribb a bélyulladás. Ma a midőn állatállományunkat a leggondosabb ápolásban és ellátásban kell részesítenünk,

igyekeznünk kell előzetes intézkedésekkel odahatni, hogy egyes gyakoribb betegségek elháríthatók legyenek.

Emlős háziállatainknál a bélgyulladás rendszerint kapcsolatban áll a gyomor hurutos megbetegedéseivel is. E kettős baj szokásos előidézői, nyáron a túlhideg ivóvíz, télen a fagyos, túlhideg táplálék, túlmeleg öltetés és rákövetkező kihajtás, egyéb bajok ellen az állatnak adott túlerős, a gyomor és a bélfalakat izgató gyógyszeres stb.

A bélgyulladással jár az étvágytalanság és a lázas állapot. A kérődzők ilyenkor rendszerint fel is fuvódnak; az ürülék híg, nyálkás, néha véres.

Az áthűlésen kívül a romlott eleséggel az állat emésztőszerveibe hatoló káros csirák is előidézői olykor a bélbajoknak. A mai takarmánydrágaság és takarmány-szükség mellett nem lehetünk ugyan nagyon válogatósak, de azért mindig ügyeljünk arra, hogy az állatok romlatlan és tisztán kezelt takarmányt kapjanak.

Gümőkór is okozhat bélgyulladást. Ha az ürülékben hártvány darabok találhatók, úgy ez a kóros állapot kétségtelen jele, mikor is a további kezelést állatorvosra kell bízunk.

Cserép, vas, üveg s egyéb szilárd testek darabkái is néha a tápszerrel együtt az állat emésztőszerveibe kerülnek, a hol a bélgyulladásán kívül más bajok okozóivá is válhatnak. Az állatnak szánt tápszerek gondos kezelése mellett nem fordulhat elő, hogy ilyen tárgyak az állati tápszer közé keveredjenek.

Mint hogy a legtöbb bélgyulladás súlyos lefolyású és kimenetelű, ha a házilag adott néhány grammnyi doverpor, ópiumpor vagy cserfakéreg nem képes a hasmenést és a lázas állapotot megszüntetni, legajánlatosabb az állatorvos tanácsát igénybe venni, mielőtt még a végső szükség esete, vagyis a levágatás mellözhetlenné válna.

Különfélék.

Kitüntetések. *Erlicz János*, az osztrák-magyar államvasutttársaság erdőmérnöke, tart. huszárfőhadnagy mult évi junius havában hadseregfőparancsnoksági dícséretben részesült, november hóban pedig a signum laudis-szal lett kitüntetve.

Signum laudis-ban részesültek még: *Binder Béla* m. kir. főerdőmérnök, főhadnagy, *Földes Tibor* m. kir. segéderdőmérnök, cs. és kir. tüzérfőhadnagy és *Pukács Endre* m. kir. erdőmérnök, főhadnagy.

Walandt Frigyes nyugalmazott m. kir. főerdőről ünneplése. Szép kis ünneplésben volt részünk febr. 2-án, abból az alkalomból, hogy Wallandt Frigyes m. kir. főerdőrnek, az Ő Felsége által legkegyelmesebben adományozott koronás ezüst érdemkeresztet a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke, Rézbányai Marosi Ferencz m. kir. főerdőtanácsos, a mellére tűzte.

A mocsári m. kir. erdőgondnokság irodájában a kitüntetett főerdőről ünneplésére megjelentek Marosi Ferencz m. kir. főerdőtanácsoson kívül: a helybeli m. kir.

erdőéri szakiskola, a három helybeli m. kir. erdőgondnokság tisztviselő kara, a görgényi kincstári uradalom és a m. kir. erdőéri szakiskolánál alkalmazott összes altiszti személyzet, a község előljárósága és a községből többen.

Szép lendületű beszédben, magvas szavakkal méltatta Marosi főerdőtanácsos a kitüntetett főerdőr érdemeit, hangsúlyozva szorgalmát, pontosságát, kötelességtudását és becsületességét, mely érdemei, 42 évi hű szolgálat után, méltó jutalmukat nyerték el a legmagasabb kegy jelen megnyilvánulásában.

Marosi főerdőtanácsos azzal az óhajjal és kívánsággal tüzte fel az érdemkeresztet a könyekig meghatott főerdőr mellére, hogy azt még hosszú időn át örömben, egészségben és meglegedésben viselhesse.

A szép beszédet követő zajos éljenzés elhangzása után egyszerű szép szavakkal köszönte meg a kitüntetett főerdőr az ünnepeltetést.

Ezzel szép kis ünnepünk véget ért.

r. y.

Eltűnt erdőőr cím alatt lapunk mult évi 19—20. számában hirt adtunk arról, hogy Rettinger József kör-möczbányai kerületi erdőőr Przemysl körülzárása alkalmával eltűnt. Utólag azt az értesítést kaptuk, hogy Rettinger orosz hadifogságba került.

Halálozás. Kolozsvári *Nagy Károly* miniszteri tanácsos, a m. kir. földmívelésügyi miniszterium erdőrendezési ügyosztályának vezetője, tevékeny és munkás életének 63-ik, állami szolgálatának 40 évében, január hó 13-án hosszas szenvedés után elhunyt. Temetésén a földmívelésügyi miniszterium tisztikara testületileg vett részt és ravatalára több koszorút helyezett.

Gyuriss Emil m. kir. erdőmérnökgyakornok, Zsolnán mult év december havában,

hajnóczfalvi *Hajnóczy Zsigmond*, hercegi uradalmi főerdész (Szenta) 66 éves korában mult év december hó 10-én,

Járos János ny. m. kir. erdőtanácsos, december hóban,

Sziklai Emil m. kir. főerdőtanácsos, debreczeni kir. erdőfelügyelő, folyó évi január hó 2-án,

Apáti László nyug. m. kir. erdőtanácsos, december hó 23-án, életének 57. évében Zalaegerszegen meghalt.

Ormay Béla m. kir. erdőmérnökgyakornok, tart. honvédhadnagy a bukovinai harcztéren, január 2-án, 23 éves korában a hazáért hősi halált halt.

Szabó Ferencz, a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatánál alkalmazott m. kir. erdőtanácsos, munkás életének 50. évében, február hó 9-én hosszabb szenvedés után meghalt.

Gräff Mihály Remig a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott m. kir. erdőőr, a m. kir. I. népfelkelő gyalogezred 1. századának szakaszvezetője, január hó 4-én a szerbiai harcztéren a hazáért hősi halált halt.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás-pénztárnál az 1912. évi VIII. t.-cz. alapján, Cziriák Antal és Barrier Tóbiás Csik vármegyei erdőszolgák és

Tüske János csornai prépostsági erdőőr, nyugdíjra, bal-esetre, agkori és temetkezési segélyre biztosítottak.

Szabadságolások a katonaságnál. A honvédelmi miniszter felhatalmazta a honvédkerületi parancsnokságokat, hogy közgazdasági érdekből, különös méltánylást érdemlő esetekben az alábbi foglalkozást üzőknek, előre meghatározott időre, de legfeljebb három hónapra szabadságot engedélyezhessenek: önálló mezőgazdáknak, nagybirtokosoknak, mezőgazdasági szövetkezetek egyes tisztviselőjének, mezőgazdasági czélokra szükséges kovácsoknak és bognároknak, udvarbíróknak és munkavezetőknek, erdőgazdáknak, fartermelők és ezek üzemvezetői, felügyelői, gépészeti személyzetének, molnároknak és halászoknak, kádároknak, serfőzőknek és alagszóvezetőknek. A kérelmeket a közigazgatási hatóságok fejei, illetve főispánok véleményezhetik.

Szörme-árak. A budapesti szörmepiacon a nyers vadbőrök árai a «Vadász-Lap» egyik januári száma szerint jelenleg a következők: róka 6—10 K; farkas 10—15 K; medve 30—50 K; mezei nyúl 50—60 fill.; üregi nyúl 20—40 fill.; nyuszt (nemes nyest, fanyest) 28—32 K; nyest (kőnyest) 24—30 K; vidra 28—32 K; borz 3—5 K; vadmacska 5—6 K; menyét 3—4 K; mókus 20—30 fill.; vadsertés 3—8 K; szarvas 5—6 K; däm-vad 5—10 K; őz 1—1.2 K.

Elhullott agancsok kilogrammonként: szarvasagancs 1—1.5 K; däm-lapát 1—2 K; őzagancs 1—2 K.

Nézetünk szerint nyuszt és nyest szörmekért a fenti árnál jóval magasabb árakat is lehet kapni.

Ruhák vízhatlanítása. Ruhákat állítólag teljesen vízhatlanná tesz az az eljárás, a melyet egy vegyész talált föl. Chloroformban föloldott 5 vagy 10 rész Lanolint és azt 90 vagy 95 rész petroleummal meghígította. Ebbe az oldatba kell az arra szánt ruhadarabokat beáztatni a nélkül, hogy a bélést és a gombokat stb. eltávolítanánk róla. Miután a ruhát a folyadékban néhány perczig ide-oda mozgattuk, jól kifacsarjuk és levegőre akasztva, kiszáritjuk. A szükséges Lanolin és Chloroform gyógyfűszerüzletekben megszerezhető. (L. L.)

Ajtók nyikorgása. Ajtók, ablakok kellemetlen nyikorgását olaj vagy zsiradék hiányában czeruzával is megszüntethetjük. A leemelt ajtó sarokvasát s a menynyire lehet az ajtófélfán a sarokvas tokjának a tetejét a czeruza hegyével jól bedörzsöljük. Az ajtó nem fog nyikorogni, mert a graphit igen jó kenőszer. (L. L.)

Vérfolt eltávolítása fehéreneműről. Vásznon, batizton, selymen vagy atlaszon, akár fehéren akár színesen, semmi nyoma sem marad a vérfoltnak, ha arra a bevézés után azonnal egy kevés, megnedvesített rizskeményitőt teszünk, azt ujunkkal egy kissé megnyomkodjuk, azután pedig rajta hagyjuk addig, a míg egészen megszárad. A megszáradt rizspont lefujjuk s a vér-folt nem fog látszani. (L. L.)

A világ legnagyobb juhnyája és legnagyobb baromfityesztő városa. A világ legnagyobb juhnyája kétségtelenül Govanovics Gusztáv orosz földbirtokosé, kinek Szibériában óriási terjedelmű legelőterületei vannak, a melyeken 1.750,000 juhot legeltet s ezek őrzetere 30,000 juhaskutyát tart.

A világ legnagyobb baromfityesztő városa pedig Petaluma város Kaliforniában, a mely 1910-ben 7.159,481 tuczat tojást és 120,000 tuczat baromfit szállított Sanfranciscóba, vagyis ennek a hatalmas milliós városnak tojásban és baromfiban való szükségletét felerészben az alig 7000 lakost lakost számláló Petaluma és a körülötte levő községek fedezték. Ez is bizonyítéka annak, hogy Amerikában a baromfityesztést milyen nagyban üzik s egyes vidékeken milyen jelentékeny jövedelemforrást csinálnak belőle.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége 1916. évi január hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával kiváló és eredményes munkásságuk elismerésül *Téglás Károly* miniszteri tanácsosnak a Lipót-rend lovagkeresztjét, *Kozma István* és *Kaán Károly* főerdőtanácsosoknak a III. osztályú vaskorona-rendet, *Szántó Mihály* erdőtanácsosnak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, *Papp László* és *Petricsek Adolf* erdőmérnököknek, valamint *Blickhardt József* és *Bachmann Ottó* segéderdőmérnököknek a koronás arany érdemkeresztet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

*

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége 1916. évi január hó 7-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával *Térpi Béla* erdőtanácsosnak a főerdőtanácsosi címet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

*

Ferencz Salvator főherczeg Ő Fensége, a háború alatt a katonai egészségügy körül szerzett kiváló érdemei elismerésül *Pritz Rezső* m. kir. főerdőmérnöknek a Vörös kereszt hadiékítményes ezüst díszermét méltóztatott díjmentesen adományozni.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter, Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének 1915. évi december hó 15-én Bécsben kelt legmagasabb engedélye alapján, *Szenes József* miniszteri tanácsost sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére végleges nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének legmagasabb engedélye alapján, *Dercsenyi Kálmán* m. kir. főerdőtanácsost saját kérelmére ideiglenesen nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Horváth Dezső* m. kir. segéderdőmérnököt szolgálattételre ideiglenesen beosztotta a vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskolához.

*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szerencsik Bertalan* csolnoki, *Gébertli Ádám* grábóczi, *Csorba Pál* sajóládi és *Szlimák János* ósvai kir. közalapítványi erdőőröket főerdő-őrökké nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1916. évi január hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Besztercebánya város 12.—, Budapest főváros 20.—, Kilián Frigyes 64.80, Liptóújvári főerdőhivatal 272.—, Rimabrezói erdőhiv. 16.—, Beszeda János —20 fill., Földmiv. min. 3.60, Kremper József 2.20, M.-óvári gazd. akad. Kazinczy könyvtára 1.80, M.-Szigeti erdőig 188.—, Kőrmöczbánya város 12.—, Brassó város 12.—, Kistapolcsányi hgi urad. 28.—, Fehértemplomi erdőgond. 20.—, Kolozsvári erdőig. 408.—, Zagrebi erdőig. 20.—, Ungvári főerdőhivatal 228.—, Br. Bánffy családi urad. 60.—, Fölkel Sándor 4.20, Solmecezi kísérleti állomás —.—, Apatini erdőhiv. 148.—, Szászsebesi erdőhiv. 304.—, Karánsebesi vagyonszék h. 33.55, Zsarnócazi erdőhiv. 124.—

1 koronát fizettek: Katona Lajos, Köpfler Mihály, Stier János, Szurkos István, Saári Mihály.

2 koronát fizettek: Klepp Ferencz, Ladányi Frigyes, Pannuca István, Csávojszky Dezső, Farkas István, Butács Gyula, Eberling Gyula, Kapás János, Molnár Bálint, Petrovics Gábor, Pohl József, Vincze János, Grandtner István, Nyigut József, Hölbling János, Kondor Imre, Szabó János, Warinszky Miksa, Ernyey Károly, Farkas Izsák, Gubriánszky János, Nyitra János, Rotter Vazul, Keller József, Mezey Károly, Sándor Gyula, Bokor János, Filipovics Sebő, Granzer Jenő, Juhász István, Kiss Béla, Kiss Sándor, Miksa Pál, Ötvös Sándor, Pudleiner Gyula, Széles Gábor, Tatarek Richard, Buvári Ferencz, Maurer János, Pál János, Molnár Orbán, Pöcz János, Tibori János, Szathmáry Béla, Cseh József, Nemes István, Huszágh Adolf, Gigler Ferencz, Molnár Sándor, Dánér József.

4 koronát fizettek: Br. Bánffy Ferencz, Francz Antal, Horváth András, Hukás Pál, Kárpáti József, Kiss János, Kovács István, Pokorny Emil, Raska József, Tokera János, gf. Esterházy Gyula urad., Feruska István, Haupttricht Mihály, Kaesánovszky József, Kolléga László, Moldován Sándor, Paulovszky Pál, Pékh József, Ruijz Béla, Tenkei püsp. urad., Vargha Antal, Sárosi János, Tomaszovszky Imre, Csik Imre, Dávid János, Fattáuek Pál, Gaál Antal, Járos József, Kócsy János, Köteles Ferencz, Kriller József, Lányi András, Ávár István, Baka János, Benzokó József, Csizsmároovits János, Kokits Mihály, Mayer Gyula, Nagy Károly főerdőtan., Teró Péter, Coburg hgi erdőig., hg. Esterházy dörffői erdőgond., Hegedüs Imre, Juhász Mihály, Lukácska József, Proháb Bálint, Schiller István, Kodilla Péter, Somogyi Ipoly, Zathureczky Géza, Petényi Keresztély, Erdős Károly, Kardos Vendel, Kósa József, Kővári István, Moha Alajos, Vancsura István, Pollák János, Rochlitz Dezső, Tomassek Miklós, Bihar-sályi kápt. erdőgond., Cselédes Mihály, Kendeffy urad., Lahonyay Imre, Lonkay Antal, Máté Ferencz, Nagy István, Piliscsabai fghi erdőgond., Rédl Károly, Szakoleza város, Tomesányi Gyula, Ferenczy Pál, Hetényi Ferencz, Smoglián Rezső, Krausz Ferencz, Kristyóri erdőgond., Vaskohi erdőgond., Péch Kálmán, Zsula Antal, Raffay Gergely, Koller József, Syllaba Kálmán, Béky Albert, Bély György, Pancsek Péter, Bujáki erdészeti hivatal, Ivány Géza, Parapatie János, Stégmeier Ödön, Ács Géza, Schönénberger Gáspár, Süteő Oszkár, Tichtl József, gf. Zselenski erdőkez., Novák János, Osztroulezky Miklós, Vinkoveci főerdőhiv., Selmecezi főiskola, Susáki erdőhiv., Zagyvai erdészeti hivatal, Simsik Mihály, Vámos Imre.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított laccím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközlí a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbbarányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölszemes reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

Tibori János, Lapunk múlt évi 21—22. számában «Különös lelet» cím alatt megjelent közleményére, lapunk egyik illustris olvasója, levelet intézett hozzánk, melyet lapunk mai számában

egész terjedelmében hozunk. Örömrökre szolgál, hogy a levél írója, a ki vadászati ügyekben is elismert szak tekintély, a különös leletet illetőleg igazat ad önnök.

P. M. ő. Erdőőri szakvizsga nélkül, de katonai jogosultsági bizonyítvánnyal nem nevezhető ki a kincstárhoz erdőőrré, mert az 1879. évi XXXI. t.-cz. (Erdőörvény) 37. §-a szerint a kincstárnál csak az lehet erdőőr, a ki az erdőőri szakvizsgát letette. Ki lehet azonban önt nevezni a kincstárhoz segéderdőőrré, vagy erdőlegénynyé (kezdő fizetés évi 600 kor.) s ha azután az erdőőri szakvizsga letételéhez szükséges három évi gyakorlati szolgálatot megszerezte és az erdőőri szakvizsgát letette, lesz csak erdőőrré kinevezhető. A katonai jogosultsági bizonyítvánnyal ellátott katonai altisztek se bocsájtatnak három évi erdészeti gyakorlati szolgálat nélkül az erdőőri szakvizsgához; nekik is éppen úgy meg kell előbb a három évi erdészeti gyakorlati szolgálatot szerezni, mint másnak.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdőőri szakiskolát végzett, erdőőri és vadőri szakvizsgát tett, 41 éves, nős, szorgalmas, komoly, józan magaviseletű, teljesen megbízható, kitűnő szolgálati bizonyítványokkal rendelkező, hadmentes egyén, erdőőri, vagy ehhez hasonló állást keres. Állását április 1-ig bármikor elfoglalhatja. Havi 200 korona fizetést, vagy ennek megfelelő más járandóságot igényel.

Czíme a szerkesztőségénél megtudható. (5.)

Erdőkezelői, erdőőri, vadőri alkalmazást keres erdészeti teendők végzésében ügyes, iskolázott fiatalember. Czíme: Csávolyzski Dezső — Jászapáti, Szt.-Györgyi-út; (Jász-Nagykun-Szolnok megye). (6.)

50 éves, erőteljes, hadmentes, nős, gyermektelen, felmondatlan állásban levő szakvizsgázott erdőőr, ki az erdészeti, vadászati, mezőgazdasági és irodai teendőkben jártas, gazdaságban mint tiszt volt alkalmazva, megfelelő állást keres. Czíme: Petrovits Gábor, Demény (Trencsén megye). (7.)

47 éves, róm. kath., nős, családós, ép egészséges, hadmentes erdőőr állást keres. Összes erdészeti teendők önálló kezelésében, úgyszintén a vadászat terén is, kis-és nagyvad tenyésztésében teljes jártassággal bír, mikről kitűnő bizonyítványai és ajánlólevelei vannak. Czíme: Pál János uradalmi főerdőőr Törökbálint, Pest m. (8.)

HIRDETÉSEK

Szőcsény-Vései hitbizományi erdőbirtokaim számára **hadmentes, egészséges, igen erélyes**, erdőőri szakiskolát végzett, vizsgázott erdőőrt keresek, a ki faiskola kezelés, faültetés és erdősítés terén tökéletes gyakorlattal bír és a vadóváshoz is ért. Pályázatok eddigi működésről szóló bizonyítványok másolataival —

melyek vissza nem küldetnek — egyenesen a hitbizományi birtokoshoz: **Véssey Lajos Szócsény u. p.** Nemes Vid, Somogy megye küldendők. (I. II. 2.)

2804/1915. sz.

Árverési hirdetés. A nagymarosi m. kir. erdőgondnokság kerekhegyi kőbányájának az 1916. évi január hó 1-től 1918. évi december hó 31-ig terjedő három évi időtartamra leendő bérbeadása iránt 1916. évi február hó 19-én délelőtt 10 órakor Gödöllőn az erdőhivatal székházában zárt írásbeli versenytárgyalás fog megtartatni.

Kikiáltási ár évi 630 korona.

Bánatpénz 63 kornna.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírott m. kir. erdőhivatalnál, valamint a nagymarosi m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Gödöllő, 1915. évi december hó 30-án.

(2.) **M. kir. Erdőhivatal.**

Pályázat 800 korona évi fizetéssel és mellékjárandóságokkal kapcsolatos **erdőőri állásra.** A csupán okmánymásolatokkal és rövid élet- és működési leírással felszerelendő kérvények f. é. márczius hó 10-ig küldendők be az urad. erdőhivatalnak Diósjenőre (Nógrád m.)

(5.) **Uradalmi erdőhivatal.**

Egy **vizsgázott erdőőr,** és három erdőkerülő (erdőlegény) hadmentes korról felvétetik. Román- és magyar nyelvismeret szükséges. Igények, bizonyítvány-másolatok. Uradalom Felsőszöcs címre intézendők. (4.)

41,064/1916. évi I. B.—1. sz.

Fenyőhaszonfa eladás. (Rakodókon) Az erdőbádonyi, garamszentandrási, mihályteleki, benesházai és vazoki erdőgondnokságnál termelt 66995 drb gömbölyű fenyőkaró, 19220 drb erdei lécz, 194,887 folyóméter rudfa, 45'00 m³ cellulosefa és 1974 m³ 25 cm és azon aluli, 356 m³ 25 cm-en felüli egyéb fenyőépület és műszerfa zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Ajánlatok legkésőbb 1916. évi február hó 24-én déli 12 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál, ahol azok 1916. évi február hó 25-én délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Árverési feltételek, a faanyag csoportosításának és a kikiáltási áraknak kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1916. évi január hóban.

(6.) **M. kir. Földművelésügyi Miniszter.**

3414/1915. sz.

Árverési hirdetés. (Gömbölyű, hegyezett, hántatlan ákác szőlőkaró eladásáról). Az isaszegi m. kir. erdőgondnokság szentgyörgypusztai raktárában készletezett 14,193 drb 1'6, 1'8 és 2'0 m. hosszú, gömbölyű, hegyezett, hántatlan ákác szőlőkaró 1000 és 3000 drbos

csoportokban f. évi február 29-én délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján, nyilvános versenytárgyaláson eladatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1916. évi február hó 28-án délelőtt 10 óráig a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál nyújtandók be. Bánatpénz 1000 darabonként 6 korona.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Részletes felvilágosítások, szerződési feltételek, kikiáltási árak stb. a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál és az isaszegi m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, utóbbi helyen érdeklődők a készletezett szőlőkarókat meg is tekinthetik.

Gödöllő, 1916. évi január hó 12-én.

(7.) **M. kir. Erdőhivatal.**

152/1916. sz.

Fenyőtutajfa eladás. (1000 m³-es részletekben.) A bustyaházai m. kir. erdőhivatal erdőgondnokságaiból az 1916. évben letutajozandó mintegy 6000 m³ 25 cm és ezen alóli középátmérőjű, továbbá külön csoportokban 65,000 m³ vegyesméretű, összesen 71,000 m³ 1914. évi termelésű lucz- és jegenyefenyőhaszonfa Máramarosszigeten az erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1916. évi február hó 22-én (huszonkettedikén) d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Az ajánlatokat az árverést megelőző napon délután 4 óráig kell a bustyaházai erdőhivatalnál benyújtani. Az ajánlatok az erdőigazgatóságnál a fentebb megjelölt napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatnak.

A csoportok beosztását és kikiáltási árait feltüntető kimutatások, valamint a részletes versenytárgyalási feltételek, ajánlati űrlapok és borítékok a nevezett erdőhivatalnál beszerezhetők s ugyanezek az illető kerületbeli erdő- és faraktárgondnokságoknál megtekinthetők.

Bustyaháza, 1916. évi január hó.

(8.) **Bustyaházai m. kir. erdőhivatal.**

Faiskolaterület 120 hold.

FARAGÓ BÉLA

cs. és királyi udvari szállító
magyar erdészeti
magpergetőgyára csemetetelepek

ZALAEGERSZEG

Első és egyedüli magpergető gyár a Monarchiában, melynek saját erdészeti faiskolái vannak. Legnagyobb hasonnemű vállalat hazánkban. Mindennemű erdészeti magvak és csemeték, tölgyemlék, remis-csemeték, fűmagvak, fűmag-keverékek, vadetető takarmány-növények, gyümölcsfák, rózsák és díszfenyők.

Árajánlattal szívesen szolgálók.
Árjegyzék kívánatra megküldetük. (3.III.1.)